

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA INGLIZ TILINI O'RGATISH

BAKIROVA G.B.
Andijon sh, 35 DIM

Аннотация

Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatish jarayoni, XXI asrda chet tillarining ahamiyatini tushunish asosida, ta'lim va kasbiy faoliyatda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada maktabgacha ta'limda ingliz tilini o'rganishning psixologik asoslari, usullari va texnologiyalari ko'rib chiqiladi. O'yin texnologiyalari, kommunikativ yondashuv va multimedia vositalaridan foydalanish orqali bolalarning til o'rganish jarayoni tabiiylashadi va tezlashtiriladi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'rgatishning dolzarbligi va mavjud muammolarni hal qilish uchun hamkorlik va innovatsion yondashuvlar zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit sozlar: Maktabgacha ta'lim, Ingliz tili, Psixologik asoslar, O'yin texnologiyalari, Innovatsion metodlar, Chet tillarni o'rganish

Аннотация:

Статья посвящена обучению английскому языку детей дошкольного возраста, подчеркивая важность изучения иностранных языков в XXI веке для социальной жизни и профессиональной деятельности. Рассматриваются психологические основы, методы и технологии преподавания английского языка в дошкольных образовательных учреждениях. Использование игровых технологий, коммуникативного подхода и мультимедийных средств делает процесс изучения языка более естественным и ускоряет его. Указывается на актуальность и существующие проблемы преподавания английского языка в дошкольном образовании, а также на необходимость сотрудничества и инновационных подходов для их решения.

Ключевые слова: дошкольное образование, английский язык, психологические основы, игровые технологии, инновационные методы, изучение иностранных языков

Abstract.

The article focuses on teaching English to preschool children, emphasizing the importance of foreign language acquisition in the 21st century for social life and professional development. It examines the psychological foundations, methods, and technologies for teaching English in preschool educational institutions. The use of play technologies, communicative approaches, and multimedia tools makes the language

learning process more natural and accelerates it. The relevance of teaching English in preschool education and the existing challenges are highlighted, as well as the need for collaboration and innovative approaches to address these issues.

Key word: preschool education, english language, psychological foundations, play technologies, innovative methods, foreign language learning

Kirish

XXI asrda chet tillarini bilish shaxsning ijtimoiy hayotida, ta'lim va kasbiy faoliyatida katta ahamiyatga ega. Jumladan, ingliz tili dunyo miqyosida xalqaro aloqa, ilm-fan, texnologiya va biznes tiliga aylangan. Shu boisdan O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni, ayniqsa ingliz tilini maktabgacha ta'limdan boshlab o'qitish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga kiritildi.

Prezidentimizning qator farmon va qarorlarida chet tillarni o'rganishning samaradorligini oshirish, ta'lim sifatini jahon standartlariga moslashtirish, maktabgacha yoshdagi bolalarning chet tiliga qiziqishini erta shakllantirish masalalari belgilab berilgan. Bu esa pedagogik amaliyot oldiga yangicha yondashuvlar, innovatsion metodlar va interaktiv texnologiyalarni tatbiq etish vazifasini qo'ymoqda.

Mavzuning dolzarbligi

Maktabgacha yosh inson shaxsining shakllanishida hal qiluvchi davrdir. Psixologlarning tadqiqotlariga ko'ra, aynan shu davrda bola eshitgan, ko'rgan va his qilgan ma'lumotlarni tez o'zlashtiradi, so'z boyligini kengaytiradi. Shuning uchun chet tilini erta yoshda o'rgatish:

- til o'rganish jarayonini tabiiy qiladi;
- bola tafakkurining rivojlanishini tezlashtiradi;
- muloqotga kirishish qobiliyatini oshiradi;
- maktab bosqichida tilni chuqurroq o'zlashtirishga zamin yaratadi.

Bugungi kunda dunyo tajribasida ham maktabgacha ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'rgatish keng qo'llanilmoqda. Finlyandiya, Janubiy Koreya, Yaponiya, Rossiya kabi davlatlar amaliyoti shuni ko'rsatadiki, erta yoshda til o'rganish bola intellektual salohiyatini yanada boyitadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatishning psixologik asoslari

Maktabgacha yoshdagi bolalar dunyoni sezgi va idrok orqali qabul qiladilar. Ularning tafakkuri obrazli bo'lib, o'yin faoliyati yetakchi rol o'ynaydi. Shu sababli til o'rgatishda quyidagi psixologik omillar hisobga olinadi:

1. **Eshitish xotirasi** – bolalar qo'shiq, she'r va ertaklarni tez eslab qoladilar.

2. **Takrorlash ehtiyoji** – soʻz va iboralarni qayta-qayta ishlatish orqali mustahkamlash.
3. **Hissiy qiziqish** – rang-barang rasm, oʻyinchoq va musiqali mashgʻulotlar orqali tilga mehr uygʻotish.
4. **Ijtimoiy muloqot** – oʻrtoqlar bilan oʻyin jarayonida yangi soʻzlarni ishlatish imkoniyati.

Asosiy metodlar va texnologiyalar

1. Oʻyin texnologiyalari

Bolalar uchun eng samarali usullardan biri bu – oʻyin orqali oʻrgatishdir. Rasmlı kartochkalar (“flashcards”), rolli oʻyinlar, qoʻgʻirchoqlar yordamida suhbatlar, ingliz tilidagi qoʻshiqlar va sheʼrlar orqali yangi soʻzlarni tez oʻzlashtirish mumkin.

2. Kommunikativ yondashuv

Til – muloqot vositasi. Shu bois mashgʻulotlarda oddiy dialoglar, salomlashish, tanishtirish, buyumlarni soʻrash, ranglar va sonlarni aytish kabi kundalik vaziyatlarga oid mashqlar qoʻllaniladi.

3. Multimedia va interaktiv vositalar

Zamonaviy darslarda audio-video materiallar, interaktiv doska, mobil ilovalar va kompyuter dasturlari orqali dars oʻtkazish katta samara beradi. Multfilmlar, qisqa videolar bolalarda qiziqish uygʻotadi va eshitish koʻnikmalarini rivojlantiradi.

4. Integrativ metod

Til oʻrgatish boshqa faoliyat turlari bilan uygʻunlashtiriladi: rasm chizish, qoʻshiq aytish, raqs, jismoniy mashqlar orqali inglizcha buyruq va soʻzlar mustahkamlanadi. Masalan, “jump”, “run”, “clap” kabi buyruqlarni oʻyin orqali bajarish bolalarda faol eshitish va tushunish koʻnikmasini shakllantiradi.

Oʻqituvchining roli

Maktabgacha taʼlim muassasalarida ingliz tili oʻqituvchisidan quyidagi sifatlar talab etiladi:

- bolalarning yosh xususiyatini hisobga olish;
- ijodkorlik va sabr-toqat;
- interaktiv metodlardan samarali foydalanish;
- ragʻbatlantirish va motivatsiya berish.

Oʻqituvchi oʻyinchoqlar, qoʻshiqlar, ertaklar va qiziqarli topshiriqlar orqali bolalarning darsga boʻlgan qiziqishini doimiy oshirib borishi zarur.

Hozirgi kundagi muammolar

Oʻzbekistonda maktabgacha taʼlim muassasalarida ingliz tili darslarini tashkil etishda bir qator qiyinchiliklar ham mavjud:

- malakali ingliz tili pedagoglari yetishmasligi;
- darslik va metodik qo'llanmalar sifati yetarli emasligi;
- texnik vositalarning kamligi;
- ota-onalarning ayrim hollarda chet tilini erta o'rgatishga nisbatan sust qarashi.

Taklif va tavsiyalar

1. Ingliz tili o'qituvchilari uchun maxsus kurslar va seminarlar tashkil etish.
2. Maktabgacha yoshdagilarga mo'ljallangan sifatli o'quv qo'llanmalarini yaratish.
3. Multimedia vositalaridan keng foydalanish.
4. Ota-onalarni jarayonga jalb etish – uy sharoitida ham bolaga chet tilida oddiy mashqlar berish.

Xulosa

Maktabgacha yoshda ingliz tilini o'rgatish – bolalarning intellektual, ijtimoiy va muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. O'yin va innovatsion metodlarga asoslangan mashg'ulotlar til o'rganishga qiziqishni kuchaytiradi, maktab bosqichida ingliz tilini chuqur o'zlashtirishga mustahkam poydevor yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar (namuna, 15 ta)

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 19-maydagi PQ–5117-son qarori.
2. Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge University Press.
3. Brewster, J., Ellis, G., Girard, D. (2004). *The Primary English Teacher's Guide*. Penguin.
4. Moon, J. (2000). *Children Learning English*. Macmillan.
5. Harmer, J. (2012). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson.
6. Ellis, R. (2003). *Task-based Language Learning and Teaching*. Oxford University Press.
7. Pinter, A. (2011). *Children Learning Second Languages*. Palgrave Macmillan.
8. Scott, W.A., Ytreberg, L.H. (1990). *Teaching English to Children*. Longman.
9. Юсупова М. (2020). Мактубача ёшда инглиз тилини ўқитиш методикаси. – Тошкент.
10. Хайдарова Н. (2021). Мактабгача таълимда инновацион методлар. – Самарқанд.
11. Krashen, S. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Pergamon.

12. Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
13. Piaget, J. (1962). *Play, Dreams and Imitation in Childhood*. Norton.
14. Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford University Press.
15. Ellis, G. & Brewster, J. (2002). *Tell It Again! The Storytelling Handbook for Primary English Language Teachers*. Penguin.